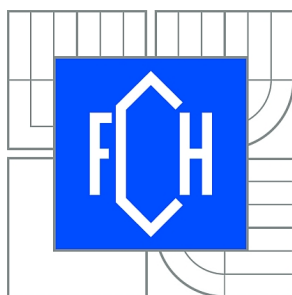

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA CHEMICKÁ

**ÚSTAV CHEMIE A TECHNOLOGIE OCHRANY
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

FACULTY OF CHEMISTRY

INSTITUTE OF CHEMISTRY AND TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL PROTECTION

KOMPARACE PŘÍSTUPŮ K INFORMOVÁNÍ CIZINCŮ O ŽÁDOUCÍM CHOVÁNÍ PŘI MU

ANALYSIS OF INFORMATION FOR FOREIGNERS ABOUT BEHAVIOUR DURING ESS

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

LENKA KALETOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MJR. MGR. MIROSLAV MENŠÍK

BRNO 2010

Vysoké učení technické v Brně
Fakulta chemická
Purkyňova 464/118, 61200 Brno 12

Zadání bakalářské práce

Číslo bakalářské práce:	FCH-BAK0511/2009	Akademický rok: 2009/2010
Ústav:	Ústav chemie a technologie ochrany životního prostředí	
Student(ka):	Lenka Kaletová	
Studijní program:	Ochrana obyvatelstva (B2825)	
Studijní obor:	Krizové řízení a ochrana obyvatelstva (2804R002)	
Vedoucí práce	mjr. Mgr. Miroslav Menšík	
Konzultanti:	Ing. Otakar Jiří Mika, CSc. kpt. Bc. Antonín Kremlička kpt. Bc. Antonín Kremlička	

Název bakalářské práce:

Komparace přístupů k informování cizinců o žádoucím chování při MU

Zadání bakalářské práce:

Zpracovat odborné pojednání na stanovené téma, kde uvést své vlastní závěry, hodnocení a konkrétní náměty (argumentačně podložené) na zlepšení současného stavu ve zkoumané oblasti.

Termín odevzdání bakalářské práce: 28.5.2010

Bakalářská práce se odevzdává ve třech exemplářích na sekretariát ústavu a v elektronické formě vedoucímu bakalářské práce. Toto zadání je přílohou bakalářské práce.

Lenka Kaletová
Student(ka)

mjr. Mgr. Miroslav Menšík
Vedoucí práce

doc. Ing. Josef Čáslavský, CSc.
Ředitel ústavu

V Brně, dne 1.12.2009

prof. Ing. Jaromír Havlica, DrSc.
Děkan fakulty

ABSTRAKT

Ochrana obyvatelstva nabývá v současné době neustále na významu a je nezbytnou součástí bezpečnosti občanů České republiky. Jedním z důležitých úkolů ochrany obyvatelstva je informovat a varovat občany před možným nebo již nastalým ohrožením. Vzhledem ke stále se zvyšujícímu počtu cizích státních příslušníků nacházejících se na našem území, se ukazuje jako nezbytné řešit také včasné informování cizinců v této oblasti. Porovnání přístupu k informovanosti cizinců v ostatních zemích s aktuálním stavem České republiky nás může inspirovat k možným řešením dané problematiky. Vhodné nástroje komunikace umožní efektivní přenos informací na cílovou skupinu. Důležité je změnit postoj jednotlivců i odpovědných orgánů k dané problematice.

ABSTRACT

Civil protection takes critical and necessary part of security for citizens of the Czech Republic at present. One important task of civil protection is inform and warn citizens against a potential or have already encountered threat. Due to the increasing number of foreigners located in our area is shown as necessary to address the timely information of foreigners in this area. Comparison of access to information for foreigners in other countries with the current state of the Czech Republic can inspire us to a possible solution to this issue. Appropriate communication tools helps us with effective transfer of information to the target group. It is important to change the attitude of individuals and responsible authorities on this problems.

KLÍČOVÁ SLOVA

cizinec, mimořádná událost, informovanost, Evropa, Česká republika, ochrana obyvatelstva

KEYWORDS

foreigner, extraordinary event, informedness, Europe, Czech republic, civil protection

KALETOVÁ, L. Komparace přístupů k informování cizinců o žádoucím chování při MU. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta chemická, 2010. 38 s. Vedoucí bakalářské práce mjr. Mgr. Miroslav Menšík.

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že všechny použité literární zdroje jsem správně a úplně citovala. Bakalářská práce je z hlediska obsahu majetkem Fakulty chemické VUT v Brně a může být využita ke komerčním účelům jen se souhlasem vedoucího diplomové práce a děkana FCH VUT.

.....
podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce mjr. Mgr. Miroslavu Menšíkovi za odborné vedení, ochotné poskytnutí cenných rad a připomínek. Dále své rodině za podporu, trpělivost a mjr. Bc. Světlaně Beránkové za věcné poznámky a návrhy ke zlepšení.

OBSAH

1	ÚVOD	7
2	ZÁKLADNÍ POJMY	8
2.1	Informační systémy krizového řízení	8
2.2	Varování	8
2.3	Jednotný systém varování a vyrozumění	8
2.4	Bezpečnost	8
2.5	Tísňová informace	8
2.6	Mimořádná událost	8
2.7	Ochrana obyvatelstva	9
3	VYBRANÁ LEGISLATIVA	10
3.1	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému	10
3.2	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení	10
3.3	Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky	11
3.4	Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020	11
4	CÍLOVÉ SKUPINY	12
4.1	Turisté	12
4.2	Zaměstnanci	12
4.3	Studenti	12
5	NÁSTROJE KOMUNIKACE	14
6	STÁVAJÍCÍ SYSTÉM INFORMOVÁNÍ, VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ V ČR	15
6.1	Systém informování	15
6.2	Varování a vyrozumění	16
7	ÚROVEŇ INFORMOVANOSTI V DALŠÍCH VYBRANÝCH ZEMÍCH	17
7.1	Evropská unie	17
7.2	Itálie	17
7.3	Německo	19
7.4	Slovinsko	19
7.5	Rakousko	20
7.6	Spojené státy americké	21
7.6.1	The Federal Emergency Management Agency (FEMA)	21
7.7	Nový Zéland	22
7.7.1	Ministerstvo Civilní ochrany a krizového řízení	22
8	VYHODNOCENÍ SITUACE V ČR	23
8.1	Statistické údaje	23
8.1.1	Czech Tourism	24
8.2	Úroveň zajištění informovanosti cizinců v ČR	25
8.2.1	Ministerstvo vnitra	25

8.2.1.1	Příručka „In case of Danger“	26
8.2.2	Hasičský záchranný sbor ČR.....	26
8.2.3	Institut Ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.....	27
8.3	Úroveň informovanosti cizinců ve vybraných městech ČR.....	28
8.3.1	Praha, Brno, Ostrava	28
8.3.2	Karlovy Vary, Asociace „Záchranný kruh“	28
8.3.3	Český Krumlov	29
9	NÁVRH ŘEŠENÍ.....	30
9.1	Informování prostřednictvím letáků.....	30
9.2	Informování prostřednictvím SMS zpráv.....	30
9.3	Informování cizinců pomocí mediálních sdělovacích prostředků.....	31
9.4	Vytvoření informačního webu	32
10	ZÁVĚR	33
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	34
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	37
13	SEZNAM PŘÍLOH.....	38

1 ÚVOD

V současné době jsme svědky stále se zvyšující tendence vzniku klimatických změn, průmyslových havárií, rychlého šíření nakažlivých smrtelných chorob a hrozeb terorismu. Vzhledem k uvedeným faktům bychom měli více usilovat o zkvalitnění informovanosti obyvatelstva při mimořádných událostech. Nedostatek informací, a tím rostoucí nejistota, se má velmi negativní vliv na chování člověka. Narůstající migrace obyvatelstva upozorňuje na nutnost klást větší důraz na prolomení jazykových bariér právě v době vzniku mimořádných událostí (MU).

Informovaný občan je nejdůležitějším a základním prvkem. Je tedy nutné informace podat vhodným způsobem. Podstatný je způsob, jakým se informace k občanovi dostanou a také kdo a jak je podává. Tato práce se zaměřuje na informování občanů cizí státní příslušnosti, tedy cizinců, o žádoucím chování při MU. Ze statistických údajů, zabývajících se migrací cizinců, je zřejmé, že bychom problematiku této skupiny obyvatelstva neměli podceňovat.

Na následujících stránkách jsem zmapovala úroveň a přístupy k informovanosti cizinců v České republice, vybraných evropských zemích a nahlédla jsem také do vyspělých mimoevropských zemí.

Na základě mnou zjištěných informací jsem porovnala současný stav dané problematiky ČR s vybranými evropskými zeměmi a vyspělými mimoevropskými zeměmi. Toto porovnání je zároveň jedním s cílů mé práce.

Součástí této práce a také dalším cílem je návrh řešení, vycházející ze zjištěných poznatků se snahou zlepšit informovanost cizinců v České republice (ČR).

2 ZÁKLADNÍ POJMY

2.1 Informační systémy krizového řízení

Informační systémy, které orgány krizového řízení využívají při plánování krizových opatření a při řešení krizových situací. [1]

2.2 Varování

Souhrn technických a organizačních opatření zabezpečujících včasné upozornění obyvatelstva orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost, vyžadující realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a majetku. Zahrnuje zejména varovný signál, po jehož provedení je neprodleně realizováno informování obyvatelstva o povaze nebezpečí a o opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku. [1]

2.3 Jednotný systém varování a vyrozumění

Je systém, který je technicky, provozně a organizačně zprovozněn a zabezpečen vyrozumivacími centry, telekomunikačními sítěmi a koncovými prvky varování a vyrozumění. [2]

2.4 Bezpečnost

Stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.

Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V tomto případě používáme pojem bezpečnost státu. [1]

2.5 Tísňová informace

Informace pro obyvatelstvo, kterou se sdělují údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastalé mimořádné události a nutných opatřeních k ochraně života, zdraví a majetku. Je předávána bezodkladně po vyhlášení varovného signálu. [1]

2.6 Mimořádná událost

Událost nebo situace vzniklá v určitém prostředí v důsledku živelní pohromy, havárie, nezákonnou činností, ohrožením kritické infrastruktury, nákazami, ohrožením vnitřní bezpečnosti a ekonomiky, která je řešena obvyklým způsobem orgány a složkami bezpečnostního systému podle zvláštních právních předpisů. [1]

2.7 Ochrana obyvatelstva

Plnění úkolů civilní ochrany při ozbrojeném konfliktu (dle Čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám ze dne 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatého v Ženevě dne 8. června 1977) i mimo něj, zejména varování, vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. Výklad ochrany obyvatelstva není jednotný, v některých zemích, které nemají systém krizového řízení je termín ochrana obyvatelstva užíván v širším výkladu jako systém nevojenské ochrany řeší např. i ochranu vnitřní bezpečnosti a ekonomiky. [1]

3 VYBRANÁ LEGISLATIVA

Základní právo na ochranu života, zdraví a majetkových hodnot je zakotveno v ústavním pořádku ČR. Podle čl. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, je stát garantem ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot. [3]

Základním principem zabezpečení ochrany je prevence. Působnost při výkonu státní správy v jednotlivých oblastech státem chráněných zájmů, je dán právním řádem ČR.

3.1 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Jedním ze základních právních dokumentů pro oblast ochrany obyvatelstva ČR je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (IZS) a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. [4]

V § 2 písmeno e) zákon definuje ochranu obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany podle čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám, [5] především varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření vedoucí k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Orgány kraje podle tohoto zákona zajišťují přípravu na MU a ochranu obyvatelstva. Uvedené úkoly plní na základě ustanovení tohoto zákona hasičský záchranný sbor kraje (HZS). Ten také pro provádění záchranných a likvidačních prací zabezpečuje varování a vyrozumění.

Obdobně jsou uloženy úkoly obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a jsou taktéž přeneseny na HZS kraje, který mimo jiné seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi.

Ustanovení § 15 odstavec 4 ukládá obecnímu úřadu povinnost tj. seznamovat právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva.

Zákon také stanovuje povinnost organizovat přípravu zaměstnanců k sebeochraně a vzájemné pomoci a informovat o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních právnickým nebo podnikajícím fyzickým osobám, v případech vyplývajících z ustanovení § 24 zákona o IZS.

3.2 Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Na základě ustanovení § 15 odstavec 4 písm. c) je hasičský záchranný sbor kraje seznamuje obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.[6]

Stejnou povinnost ukládá zákon v § 21 odst. 3, obecnímu úřadu.

Za připravenost obce k řešení krizových situací a za údržbu a provoz informačních prostředků odpovídá starosta obce.

3.3 Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky

Dle tohoto zákona [7] je provozovatelům objektů a zařízení, zařazeným do skupiny A nebo B kladena povinnost prokazatelně seznámit zaměstnance v potřebném rozsahu se schváleným bezpečnostním programem nebo bezpečnostní zprávou a ostatní fyzické osoby zdržující se v objektu nebo u zařízení prokazatelně v potřebném rozsahu informovat o rizicích závažné havárie, o preventivních opatřeních a o jejich žádoucím chování v případě vzniku závažné havárie (§ 9 odst. 4 pro skupinu A, § 11 odst. 4 pro skupinu B).

Ustanovení § 17 pak ukládá provozovatelům zařazeným do skupiny B povinnost v součinnosti se zaměstnanci zpracovat vnitřní havarijní plán a dále prokazatelně seznámit zaměstnance a ostatní fyzické osoby, které se zdržují v objektu nebo u zařízení, včetně pracovníků dlouhodobých subdodavatelů, o rizicích závažné havárie, o preventivních bezpečnostních opatřeních a o žádoucím chování v případě vzniku závažné havárie.

3.4 Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020

Koncepce ochrany obyvatelstva [8] klade důraz na potřebu vzdělávání a zvyšování spoluodpovědnosti občanů za vlastní ochranu. Je známo, že pouze informovaný občan je schopen reálně posuzovat nebezpečné situace a předcházet vzniku mimořádné události.

Hlavním tématem je bezpečnost společnosti ve vztahu k mimořádným událostem a krizovým situacím, kdy je potřeba se zaměřit na řešení nedostatečné připravenosti obyvatelstva pro ochranu, obranu a zvládání krizových situací, koordinaci přípravy obyvatelstva, a to jak dospělého, tak i dětí a mládeže, která by zahrnovala přípravu na možné situace.

Ačkoliv občané mají právo na pomoc státu, mají také povinnost a spoluodpovědnost za svou ochranu. Základním zaměřením této koncepce je širší zapojení občanských sdružení a občanů do zajišťování bezpečnosti (ve standardních podmínkách, za krizových situací, při pomoci v zahraničí). Velice důležitá je informovanost a připravenost pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže.

4 CÍLOVÉ SKUPINY

Abychom byli schopni kvalitně poskytnout informace, určit způsob podání informací a doporučení týkající se bezpečnosti, je třeba si také uvědomit, za jakým účelem cizinec Českou republiku navštíví. Cizince jsem tedy zařadila do tří skupin: turisté, občané cizí státní příslušnosti pracující v ČR a zahraniční studenti.

4.1 Turisté

Česká republika je země uprostřed Evropy. O hlavním městě Praze se říká, že je srdcem Evropy. Od nepaměti naše země tvoří křižovatku evropských kultur. Kulturní charakter českých měst, venkovských sídel a lázeňských míst byl vždy motivací pro návštěvníky a hosty sjíždějící se do těchto míst ze všech koutů světa. [9] Dle údajů Českého statistického úřadu [10] za 1. polovinu roku 2009 činil počet zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních 2 715 571, z toho nejpočetnější skupinou byli turisté z Německa, Velké Británie, Itálie a Ruska. Turisté tedy představují velmi početnou skupinou cizinců na území ČR.

4.2 Zaměstnanci

Nejčastější příčinou pracovní migrace je rozdílná úroveň mezd. Rozsah migračních pohybů závisí na nabídce a poptávce po pracovních silách. Jednu z největších pracovních skupin tvoří cizinci vykonávající manuální práce, zejména příslušníci ukrajinské, polské a slovenské národnosti. [11]

Další pracovní skupinou je střední a vyšší management zahraničních firem zastoupený cizinci nejen z Evropy, ale také z ostatních částí světa. Jednou z firem, která zaměstnává vysoký počet cizinců, je např. firma „IBM“. Tato společnost poskytuje služby v oblasti informačních technologií. Brněnská pobočka firmy zaměstnává okolo 3 000 zaměstnanců, z toho více než 85 různých národností. Jak jsem ale zjistila, firma „IBM“ provádí školení zaměstnanců pouze formou školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP). Bližší informace o žádoucím chování při mimořádných událostech svým zaměstnancům neposkytuje. [12] Firem, které zaměstnávají nemalé množství cizinců, je v ČR mnoho. Mohu jmenovat např. firmy Panasonic v Plzni, Bosch v Jihlavě, automobilku Hyundai v Nošovicích a další.

4.3 Studenti

V roce 2008 studovalo vysokou školu v České republice 32 700 osob s cizí státní příslušností a jejich podíl na celkovém počtu studentů byl v uvedeném roce 8 %. V roce 2002 činil podíl studentů s cizí státní příslušností na celkovém počtu vysokoškolských studentů v České republice 5 %. [13]

Jako příklad mohu uvést Vysoké učení technické v Brně (VUT). Za rok 2009 bylo touto univerzitou přijato 397 zahraničních studentů. Nejpočetněji jsou zastoupeni studenti z Portugalska (86 studentů), dále následuje Řecko (75 studentů), Španělsko (58 studentů) a Francie (22 studentů). Tuto univerzitu navštěvují také studenti z Ruska, Německa, Turecka a dalších zemí. [14]

Na Univerzitu Karlovu v Praze bylo v roce 2 000 přijato 2 948 zahraničních studentů a v roce 2008 dokonce 6 697 studentů. [15]

Zahraniční studenti jsou tedy početnou skupinou cizinců, která má rostoucí tendenci.

Procento a počet studujících cizinců na Univerzitě Karlově od roku 2000 do roku 2008 viz. příloha č. 1.

Mobilita studentů podle zemí v rámci studia na VUT viz. příloha č. 2.

5 NÁSTROJE KOMUNIKACE

Cílem komunikační strategie [16] je zajistit dostupnost informací směrem k obyvatelstvu. Abychom byli schopni informace přijmout a správně pochopit, je důležité použít správný informační nástroj, tedy způsob přenosu informací.

Aktivní nástroj komunikace [17] je kanál, pomocí kterého se informující osoba pokouší podat zprávu směřovanou k příjemci, resp. cílové skupině příjemců. Takovými typy kanálů rozumíme informační letáky, rozhlas, televizi, sirény apod. Jednotlivé typy informačních kanálů, mají své výhody i nevýhody. Výběr vhodného komunikačního kanálu ovlivňuje řada faktorů, které bychom měli zvážit.

V České republice se příslušné orgány, zabývající se ochranou obyvatelstva, snaží formou prevence informovat občany o charakteristikách určitých mimořádných událostí a o nejvhodnějších činnostech, které mají být v případě jejich vzniku provedeny. Preventivní kampaň můžeme rozdělit na místní a celostátní. Místní preventivní kampaň je chápána jako informovanost obyvatel prostřednictvím školních besed nebo například dnů otevřených dveří u HZS krajů. Pomocí televize, rádia či tisku můžeme obyvatelstvo informovat celostátně.

Nejúčinnějším prostředkem komunikace, který je dostupný široké veřejnosti, jsou média. Nejpoužívanějším médiem je bezesporu televize. Nejenže je vnímání obsahu zprávy sluchové, je také zrakové a stává se nejučinnějším typem přenosu informací.

Dalším sdělovacím prostředkem je rozhlas. Informace je k příjemci vysílána audio kanálem. Rozhlas je druhý nejrozšířenější komunikační kanál.

K informování obyvatel využíváme také písemné komunikační kanály. Tím rozumíme nejrozličnější brožury, letáky, časopisy, plakáty, denní tisk apod.

Letáky složí k informování široké veřejnosti. Běžně se s nimi můžeme setkat na dobře viditelných místech v dopravních prostředcích, úřadech, nákupních centrech atd. Jednoduše všude tam, kde se vyskytují větší skupiny osob. Letáky mívají stručnou a jasnou formu doplněnou jednoduchou grafikou. Tento komunikační prostředek může být uschován a opakovaně se k němu lze vrátit, proto je ideální jako zdroj telefonních čísel, adres a důležitých informací. Zábavnou formou, například pomocí obrázku s textem, je možno popsat základní pravidla chování při mimořádné události. Tyto informace se pak stávají lépe zapamatovatelnými.

Podobným komunikačním kanálem jsou informační brožury. Ty se od letáku liší rozsáhlejším množstvím informací a jsou určeny pro konkrétní skupinu obyvatel.

V poslední době se stal moderním a dostupným komunikačním kanálem internet. Využívá ho stále větší počet obyvatel. Je tedy jedním z nejvýznamnějších komunikačních prostředků pro předávání informací, týkajících se mimořádných událostí.

Zásadním komunikačním kanálem je jednotný systém varování a vyrozumění (JSVV). Slouží k upozornění obyvatelstva, orgánů krizového řízení, právnických osob a podnikajících fyzických osob, orgány veřejné správy na hrozící nebo nastalou mimořádnou událost. Zahrnuje varovný signál a tísňovou informaci.

Jako další formy bych mohla zmínit cvičení složek integrovaného záchranného systému, výstavy či soutěže.

6 STÁVAJÍCÍ SYSTÉM INFORMOVÁNÍ, VAROVÁNÍ A VYROZUMĚNÍ V ČR

Po změně politické situace v roce 1989, došlo k nahrazení pojmu civilní obrana, pojmem civilní ochrana. Od 50. let do svého zrušení prošel systém přípravy v branné výchově několika změnami. Vždy byl zaměřen především k přípravě obyvatelstva na ochranu před následky útoku jadernými a chemickými zbraněmi. Po snížení hrozby vzniku přímého válečného konfliktu na našem území ustoupila civilní ochrana do pozadí. Předmět Branná výchova, [18] vyučovaný na základních a středních školách, byl v roce 1991 bez náhrady zrušen. Přerušena byla také příprava učitelského sboru pro tento předmět. Přínos Branné výchovy pro řešení MU, ke kterým dochází v době míru, byl zcela opomenut.

Změna filosofie k legislativním normám, rozvoj soukromého sektoru, a řada nových činností vedla na počátku 90. let k přehlížení rizik a ke skokovému zvýšení počtu MU, zejména požárů. Objektivní trend narůstání ohrožení obyvatelstva rozvojem rizikových civilizačních aktivit se odrazil v potřebě efektivnější spolupráce mezi složkami, které se podílejí na preventivních, záchranných, likvidačních a asanačních pracích při řešení MU. Překonání legislativní nedostatečnosti v této oblasti řešila vláda ČR v roce 1993 svým Usnesením č. 246 ze dne 19. května 1993 o zásadách integrovaného záchranného systému (IZS). [19] Po povodních na Moravě v roce 1997, došlo ke zvýšení zájmu obyvatel i odpovědných orgánů o problematiku ochrany obyvatelstva a urychlily její řešení. Výsledkem bylo přijetí balíku „krizových“ zákonů v roce 2000 a další pozitivní vývoj legislativy řešící problematiku bezpečnosti a ochrany obyvatel. V současné době se tedy ochrana obyvatelstva stále rozvíjí.

6.1 Systém informování

Výchova ochrany obyvatelstva se odehrává v několika rovinách. Uvádím příklady uskutečněných výchovně vzdělávacích a preventivních programů.

V současné době probíhá na základních a středních školách výuka tematiky ochrany člověka za MU a první pomoci. Ve školách se stal také velice oblíbený program „Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva“ známý jako program „Hasík“. [20]

Do domácností v obcích spadajících do zóny havarijního plánování (JE Dukovany, JE Temelín), byly distribuovány kalendáře, které zároveň slouží jako informační brožury pro případ ohrožení.

V problematice ochrany obyvatel jsou vzdělávání také starostové a další zástupci obcí. Tuto oblast zajišťuje HZS ČR.

Ve spolupráci Českých drah, a.s., Dopravního podniku hlavního města Prahy a MV ČR - GŘ HZS ČR vznikl projekt „Bezpečné cestování“. Do hromadných dopravních prostředků, prostor vlakových nádraží Českých drah, a.s., a čekáren městské hromadné dopravy byly distribuovány informační materiály. Z těchto materiálů mají občané možnost čerpat informace o možných nebezpečích a správném jednání v případě ohrožení.

Jsou vydávány také různé informační příručky související s problematikou ochrany obyvatelstva. Jako příklad uvádím příručku MV-GŘ HZS ČR „Víš, odkud voláš o pomoc na tísňovou linku 112?“, určených jak pro obyvatele, tak pro učitele či představitele územní samosprávy. Tyto příručky jsou dostupné také na webových stránkách zpracovatele.

6.2 Varování a vyrozumění

Jednotný systém varování a vyrozumění je v ČR budován od roku 1991. Systém tvoří síť poplachových sirén, které zabezpečují bezprostřední varování obyvatelstva, a dále pak soustava vyrozumívacích center, soustava dálkového vyrozumění (doprava signálu a informací mezi vyrozumívacími centry), soustava místního vyrozumění (infrastruktura pro ovládání poplachových sirén a vyrozumění osob).

Existuje několik typů sirén: nejmodernější - elektronické, opatřené hlasovým modulem, elektrické rotační - s přijímačem dálkového ovládání, elektrické rotační ovládané místně tlačítkem. Někde jsou umístěny i místní rozhlas, které umožňují vysílání varovného signálu i předání hlasové tísňové informace a jsou zařazeny v systému dálkového ovládání.

Hasičský záchranný sbor České republiky má rovněž právo vstoupit do sdělovacích prostředků a informovat obyvatelstvo prostřednictvím televize a rozhlasu.

Obyvatelstvo je v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události varováno prostřednictvím varovného signálu „Všeobecná výstraha“. Tento signál je vyhlášován kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě v cca tříminutových intervalech. Po tomto signálu bezprostředně následuje verbální informace, kterou se sdělují obyvatelstvu údaje o bezprostředním nebezpečí vzniku nebo již nastále mimořádné události a opatření k ochraně obyvatelstva.

Verbální informaci sdělují především viz. další odstavec. Elektronické sirény mají možnost odvysílat verbální informaci, ale jenom v omezeném rozsahu. Pokud jsou tam nahrané, nebo pokud se jedná o systém, který má možnost přímého vstupu.

Obyvatelstvo může být následně informováno i sdělovacími prostředky (rozhlasem, televizí, místním rozhlasem), tzv. mluvícími sirénami, vozidly složek integrovaného záchranného systému nebo jiným způsobem o tom, co se stalo a co se má v takovém případě dělat.

V současné době se v působnosti Hasičského záchranného sboru ČR nachází více než 5 000 sirén (z nichž většinu je možné dálkově ovládat), které pokrývají 85 % území ČR varovným signálem. Provázanost systému varování a vyrozumění s hromadnými informačními prostředky umožňuje včasné a plošné informování osob o hrozícím nebo vzniklém nebezpečí. [21]

7 ÚROVEŇ INFORMOVANOSTI V DALŠÍCH VYBRANÝCH ZEMÍCH

V této kapitole popisují informovanost cizinců ve vybraných zemích. Zaměřila jsem se především na informovanost na úrovni Evropské unie. Jako příklad uvádím několik evropských států a jejich přístup k řešení této problematiky. Zmiňuji zde také informovanost cizinců ve světě, a to konkrétně ve Spojených státech amerických a na Novém Zélandu.

7.1 Evropská unie

Evropská unie (EU) je jedinečné hospodářské a politické partnerství 27 demokratických evropských zemí. [22]

V oblasti ochrany obyvatelstva při závažných přírodních a antropogenních katastrofách existuje na úrovni Evropské unie řada aktivit. Počátek evropské spolupráce v této oblasti se datuje rokem 1985, kdy byla předložena tzv. Zelená kniha Evropské komise s názvem „Péče o naše životní prostředí – akce pro evropské životní prostředí“. V letech 1987 – 1994 byly návrhy obsažené v Zelené knize konkretizovány. Týkají se opatření ochrany obyvatel mimo jiné v oblastech spolupráce, terminologie, prevence a připravenosti, vzdělávání a výměny expertů. V neposlední řadě také opatření týkající se komunikace s veřejností. Bylo zavedeno jednotné evropské nouzové číslo. [23]

Strukturálně je ochrana obyvatelstva zahrnuta do generálního ředitelství zabývajícího se Životním prostředím, oddělení civilní ochrany ekologických havárií. [23]

Na portálu Civilní ochrany evropské unie [24] je popsán systém civilní ochrany, mezinárodní spolupráce v oblasti civilní ochrany seznam připravovaných akcí a cvičení. Je zde také zmínka o jednotné tísňové lince 112 a způsob rozdílu provozování této linky v jednotlivých státech EU. Jsou zde také odkazy na jednotlivá Ministerstva vnitra a úřady zabývající se civilní obranou jednotlivých zemí EU. Unie přenechala informovanost obyvatelstva jednotlivým zemím vzhledem k rozdílnosti nastavení informačního systému a rizik.

7.2 Itálie

Itálie je středomořský stát v jižní Evropě, jehož větší část leží na Apeninském poloostrově. Má velmi dlouhé pobřeží a velkým obloukem Alp hraničí od severozápadu k severovýchodu s Francií, Švýcarskem Rakouskem a Slovinskem. [25]

Italskými bezpečnostně-politickými riziky jsou organizovaný zločin, ilegální migrace, terorismus, narušování veřejného pořádku, přírodní katastrofy a havárie zapříčiněny antropogenní činností. [23]

Riziko výskytu zemětřesení je hlavně v oblasti Friuli (severovýchodní část země), ve středních Apeninách, v Kalábrii, kolem Messinské úžiny, na pevnině i na Sicílii. Nelze podceňovat riziko mimořádného sopečného výbuchu při výstupu na Etnu a vulkány Liparských ostrovů! V Alpách a částech Apenin se nacházejí svážné sesuvné oblasti jak pro laviny, tak bahnotoky a sesuvy kamení či půdy. Občas dochází k bleskovým povodním. [26]

Řídící strukturou civilní ochrany na úrovni státu je Úřad civilní ochrany. [23]

Web italského Úřadu civilní ochrany je dostupný pouze v italštině, stejně jako informace italského ministerstva obrany. Ve vyhledávači italského Úřadu civilní ochrany je ale možno najít brožuru „The civil protection-handbook for families“ [27] týkající se ochrany obyvatel

v angličtině. Tato příručka je určena rodinám, tedy široké veřejnosti. Upozorňuje na hlavní mimořádné události ohrožující Itálii a je zde statistika výskytu jednotlivých druhů MU. Informace, co dělat v případě, že mimořádná událost nastane, je znázorněn také graficky formou obrázku ke konkrétní problematice. Nechybí zde ani návod, jak si vytvořit rodinný nouzový plán. Zpracování brožury je velmi kvalitní, díky obrázkům, které doplňují text, je přehledná a srozumitelná.

Důvodem, proč jsem se zaměřila na tuto zemi, je fakt, že italština není světovým jazykem. Zajímalo mě, jakým způsobem řeší informování cizinců. Příručka „The civil protection–handbook for families“ mne překvapila svým zpracováním. Velkou škodou ovšem je, že cizinci není příliš dostupná, resp. nevědí, kde ji mohou nalézt.

DURING THE FLOOD

If you are at home

IF YOU HAVE TO LEAVE YOUR HOME, TURN OF THE GAS TAP AND DISCONNECT THE POWER → These installations could get damaged during the disaster

DO NOT FORGET TO CARRY YOUR DOCUMENTS AND USUAL MEDICINES → They can be essential should you not be able to reach your home for a long period of time

WEAR CLOTHES AND SHOES THAT PROTECT YOU FROM WATER → It is important for you to keep warm and dry

IF YOU ARE UNABLE TO LEAVE YOUR HOME GO TO THE HIGHEST FLOORS AND WAIT FOR RESCUE WORKERS → This will prevent you from being carried away by the flood

DO NOT USE THE TELEPHONE UNLESS YOU REALLY NEED TO → You will thus avoid congesting the telephone lines which are necessary to organize rescue operations

If you are outdoors

DO NOT, FOR ANY REASON, CROSS A BRIDGE OR GO NEAR RIVERS, TORRENTS, SLOPES, ETC. → Floodwaters could sweep you away

FOLLOW CAREFULLY THE ROAD SIGNS AND ANY OTHER INFORMATION ARRANGED BY AUTHORITIES → In this way you will avoid going to dangerous areas

IF YOU ARE DRIVING DO NOT BLOCK THE STREETS → These are necessary for rescue services to operate

DO NOT GO DOWN FLOODED STREETS, UNDERPASSES OR SUBWAYS → Water could be deeper and faster than it appears and the water level could jam your car

PAY ATTENTION TO THE INSTRUCTIONS PROVIDED BY AUTHORITIES → They manage the emergency and coordinate rescue teams

Obrázek 1: Instrukce co dělat v průběhu povodní z příručky „The civil protection–handbook for families“ [27]

7.3 Německo

Německo je podle počtu obyvatel po Rusku druhá největší země Evropy. Na severu je omýváno Severním a Baltským mořem. Německo lze členit do čtyř velkých geografických oblastí: Severoněmecká nížina, široké pásmo Středoněmecké vysočiny, Bavorská plošina a úzký lem výběžků Alp podél rakouských hranic. Německý průmysl je nejmohutnější v Evropě a je stále výrazněji orientován na nejprogresivnější odvětví. [25]

Bezpečnostně-politickými riziky je masová migrace, mezinárodní terorismus, obchod s lidmi, zbraněmi a otravnými látkami, kriminalita, narušení životního prostředí a změna klimatu. [23]

Nebezpečnou zemětřesnou zónou je Hornorýnský prolom, kde jsou v okolí velké aglomerace. Rovnoběžně s Hornorýnským prolomem jsou zlomy švábský Alb – Bodamské jezero a východní švábský Alb, nebezpečný je i zlom Schwarzwald. Jiná rizika jsou podobná jako v Česku, zejména povodně na veletocích (Rýn, Labe, Dunaj) a jejich přítocích. [26]

Pevnou řídící strukturou ochrany obyvatelstva je Spolkový úřad pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách. [23]

Velkým zklamáním pro mne bylo zjištění, že internetové stránky německého Ministerstva vnitra nejsou přístupné v jiné jazykové mutaci. Musela jsme si tedy informace civilní ochrany vyhledat na internetových stránkách Spolkového úřadu pro civilní ochranu při katastrofách. Ten byl založen dne 1. května 2004 a je součástí německého Ministerstva vnitra. Jedná se o centrální organizační prvek, který pracuje na zajištění bezpečnosti obyvatelstva, kombinuje a poskytuje všechny důležité úkoly a informace na jednom místě. Úkolem tohoto úřadu je plánování a příprava opatření k zajištění nouzového zásobování a nouzové plánování. Plánování a příprava spolupráce mezi federací a spolkovými zeměmi s ohledem na zvláštní nebezpečí je další z činností této instituce. Úřad také zajišťuje základní a další vzdělávání a odbornou přípravu v oblasti civilní ochrany a pomoci při katastrofách. V neposlední řadě zabezpečuje varování a informování obyvatelstva. [28]

Pro cizince jsou na internetových stránkách tohoto úřadu dostupné tři informační brožury. Dle mého názoru je velice dobře zpracovaná brožura s názvem „Jak být připraven na mimořádnou událost“. [29] V ní můžeme nalézt informace o tísňových linkách a o tom, které informace je třeba sdělit v případě oznamování události. Dále příručka obsahuje informace o obsahu evakuačního zavazadla, jak se připravit na povodeň, co dělat v případě, kdy nás zastihne a činnost po povodni. Podobné postupy jsou popsány pro případ bouřek či tornád. Věnuje se také požární prevenci. Popisuje problematiku ochrany před zbraněmi hromadného ničení a návod, jak si vytvořit rodinný nouzový plán. Více informací lze získat na internetovém informačním systému nouzového plánování „deNIS“. Je však dostupný pouze v německém jazyce. Samotná brožura je v anglické jazykové mutaci. V angličtině je k dispozici informační příručka „Národní strategie ochrany kritické infrastruktury“ a příručka s názvem „Ochrana a pomoc pro obyvatelstvo“.

7.4 Slovinsko

Slovinsko je malá země na severu Balkánského poloostrova. Větší část Slovinska pokrývají hory. Z Rakouska a Itálie zasahují na jeho území vápencové Alpy. Krajina se snižuje k východu. V západní části země je středomořské klima, na východě je podnebí spíše kontinentální. Zpřetrhání původních svazků a občanská válka na území bývalé Jugoslávie pro Slovinsko znamenalo zvýšení závislosti na průmyslu. [25]

Za zdroj možných rizik je považována hrozba terorismu, masová migrace, ilegální obchod se zbraněmi, obchod s drogami, nekontrolované zásahy do přírodního prostředí, přírodní a průmyslové katastrofy a ohrožení informační bezpečnosti. Přírodní a průmyslové katastrofy představují nejčastější nevojenské riziko.

Ochrana proti katastrofám je realizována cestou Správy pro ochranu a záchranu v rámci ministerstva obrany. Základem její organizační struktury je 5 oddělení (varování a vyrozumění v případě přírodních a jiných katastrof, oddělení prevence, oddělení pro vzdělávání a výcvik, pro organizaci a krizové plánování a oddělení logistiky). Součástí je školící a výcvikové středisko ochrany a záchrany. [23]

Na stránkách Úřadu pro civilní ochranu Ministerstva obrany Slovinska [30] jsou v angličtině dostupné všeobecné informace o systému krizového řízení, dále hlavní mimořádné události ohrožující Slovinsko a speciální odkaz pro cizince co dělat v případě, že tyto mimořádné události nastanou. Tento odkaz je velice kvalitně zpracován a je doplněn i o četnost výskytu dané mimořádné události. Nechybí ani tísňové linky a je zde dobře popsán varovný systém obyvatelstva, který je znázorněn ve zvukové i grafické podobě.

Slovinsko nepatří k rozlohou velkým státům Evropy a nevyniká ani extrémně častými mimořádnými událostmi. Přesto informování cizinců nepodceňuje, což dokazuje i informační odkaz věnován přímo cizincům.

7.5 Rakousko

Rakousko je vnitrozemská země ve střední Evropě. Jeho kostru tvoří Alpy a dopravní osu řeka Dunaj. Rakousko lze členit na tři velké přírodní oblasti: alpskou soustavu, východní nížiny a vysočiny podél hranice s Českou republikou. Přírodní krásy země spolu s kulturní přitažlivostí rakouských měst udělaly z Rakouska světově důležité středisko cestovního ruchu. [25]

Za bezpečnostně – politická rizika v současné době Rakousko považuje přírodní katastrofy, narušení životního prostředí lidskou činností, organizovanou kriminalitu, terorismus a extremismus, obchod s drogami, proliferaci zbraní hromadného ničení, důsledky vnitřních konfliktů v oblasti Balkánu.

Zemětrésná rizika jsou poměrně velká, zemí probíhá řada aktivních zlomů. Zřejmě nejnebezpečnější je jihoalpský zlom. Byl zdrojem ničivého zemětrésení v roce 1976, zvaného friulské, jež otřásl i našim územím, včetně Prahy. V rakouských velehorách jsou běžné svahové pohyby, některé rizikové a, podobně jako v ČR, občasné povodně na řekách. V lyžařských terénech hrozí laviny. [26]

Kompetentním orgánem na úrovni spolkového státu pro civilní ochranu je Spolkové ministerstvo vnitra, sekce II, odbor II/4, který se člení celkem na 4 referáty: Vzdušnou policii, Zásadní civilní ochrany a ochrany před katastrofami ve vztahu k zahraničí, Civilní ochranu, tedy státní management ochrany před krizemi a katastrofami, a na Opatření související s varováním a vyrozuměním (Spolková varovací centrála). [23]

Na internetových stránkách Ministerstva vnitra [31] jsou v angličtině dostupné informace o systému ochrany obyvatelstva, dále o průběhu zkoušky sirén a také zde můžeme najít tísňové linky. Na tomto portálu se nachází odkaz internetové stránky rakouské environmentální organizace. Zde jsou ke zhlédnutí aktuální informace týkající se například čistoty ovzduší a dalších environmentálních záležitostí.

Vzhledem k rizikům hodnotím úroveň informovanosti cizinců ze strany Rakouska jako nedostačující. Do cizího jazyka je přeloženo pouze minimum informací týkající se této problematiky.

7.6 Spojené státy americké

Velká a přírodně různorodá země s riziky různého druhu podle geografické pozice i geologické situace. Nesmíme také zapomínat na značná průmyslová rizika či společenské hrozby. Jako příklad vážné MU mohu uvést hurikán Katrina či teroristický útok z 11. září 2001.

Vážné zemětřesné ohrožení je v Kalifornii, hlavně podél zlomu San Andrea, jeho podnoží a zlomů paralelních. Za nejrizikovější se pokládají oblasti kolem těchto aglomerací: San Francisco, Los Angeles, Long Beach, Palmdele, Bakersfield a Sacramento. Určité riziko sopečných výbuchů je v Kaskádovém pohoří. Největšími přírodními katastrofami jsou bezesporu tropické cyklony, ohrožující atlantské pobřeží od Georgie až po jižní cíp Floridy a louisianské pobřeží Mexického zálivu. Zcela běžná jsou tornáda hlavně v tzv. středozápadních státech. V horách jsou běžná sněhová rizika, jako svahové pohyby včetně lavin. [26]

7.6.1 The Federal Emergency Management Agency (FEMA)

V důsledku častého výskytu přírodních katastrof a stále se zvyšujícím hrozbám terorismu vznikla organizace FEMA. Ta se 1. března 2003 stala součástí amerického ministerstva pro vnitřní bezpečnost. Hlavním úkolem této organizace je podpora občanů a záchranářů v oblasti připravenosti při krizových situacích. FEMA má více než 3 700 zaměstnanců na plný úvazek. Tito zaměstnanci pracují v ústředí FEMA ve Washingtonu DC, v regionálních a oblastních kancelářích po celé zemi, v operačním středisku Mount Weather Emergency Operations Center, a ve vnitrostátním výcvikovém středisku National Emergency Training Center v Emmitsburgu, v Marylandu. FEMA má také téměř 4 000 zaměstnanců v pohotovostním režimu, kteří jsou k dispozici pro nasazení po katastrofách. FEMA spolupracuje s dalšími organizacemi, které jsou součástí národního systému krizového řízení. [32]

Operační středisko „Mount Weather Emergency Operations Center“ je v případě národních katastrof hlavním střediskem pro nejvyšší civilní a vojenské úředníky. V tomto operačním středisku se také nachází řídicí stanice pro FEMA národní rádiový systém. Jedná se o vysokofrekvenční rádiové systémy spojující většinu veřejných federálních agentur pro bezpečnost a americké vojenské agentury s většinou států. [32]

Oficiální stránky této organizace nabízejí velmi cenné informace v oblasti krizového řízení a mimořádných událostí. Můžeme se zde dočíst o žádoucím chování před, při a po výskytu chemické havárie, záplavách, zemětřesení, požáru, sesuvu půdy, ale také při výskytu tornád, tsunami, sněhových bouří. Nechybí zde ani zmínka o terorismu. Při volbě amerického státu a typu mimořádné události ve speciálním vyhledávači si můžeme zjistit, kdy přesně se zvolená mimořádná událost na daném území vyskytla. V následující tabulce je souhrnný přehled posledních mimořádných událostí ve Spojených státech amerických.

Další důležitou součástí těchto stránek je oddíl nazvaný plánování a připravenost. V této rubrice se nalézají návody, jak si vytvořit například rodinný evakuační plán pro dané mimořádné události, jsou zde zdůrazněny důvody a k čemu je takovýto plán důležitý.

FEMA vydala také příručku s názvem „Jsi připraven?“ [33], která je jakýmsi souhrnem všech uvedených informací a je určena především široké veřejnosti.

Velkou výhodou je, že veškeré informace jsou v rodném jazyce, tedy v angličtině. Tento jazyk je jazykem světovým a tudíž pro mnoho cizinců jazykem srozumitelným. Stránky, stejně jako informační brožura „Jsi připraven?“, jsou také přístupné ve španělském jazyce. Kladně hodnotím sjednocení informací na jeden informační web, tedy zamezení zdlouhavého vyhledávání požadovaných informací.

7.7 Nový Zéland

Nový Zéland je ostrovní stát ležící v jihozápadní části Tichomoří. Vzhledem k členitosti povrchu představují největší riziko přírodní katastrofy. Od výbuchu sopek, zemětřesení až po tsunami. Nový Zéland je také velice žádanou turistickou destinací. [25]

7.7.1 Ministerstvo Civilní ochrany a krizového řízení

Ministerstvo sídlí v Národním krizovém manažerském centru, které díky své stavební konstrukci a vybavenosti usnadňuje provozuschopnost řídicích složek civilní ochrany a krizového řízení. Centrum se nachází v podzemí budovy parlamentu. Bylo navrženo na maximální samoudržitelnost v případě velkých zemětřesení nebo jiných místních katastrof. [34]

Na internetových stránkách Ministerstva Civilní ochrany a krizového řízení [34] je mnoho zajímavých informací, které občanům pomohou lépe zvládnout MU. Na tomto webu je věnovaná část nazvaná: „Jak být připraven v práci“. Ministerstvo zde doporučuje, jak bychom měli být vybaveni pro případ MU. Seznam obsahuje např. ochranné masky, baterie, přikrývky ale také kompletní seznam potravin. Je zde uvedeno, jakými potravinami bychom měli být zásobeni včetně rozpočítání jednotlivých dávek těchto potravin na dobu tří dnů. Velice nápadným logem s názvem „Připrav se“ nás tyto stránky navedou na problematiku, jak se zachovat při MU. Podobné informace jsou ztvárněny také do podoby pro děti. Obzvlášť velká pozornost je zde věnovaná hrozbám, jako jsou povodně, sesuvy půdy, tsunami a zemětřesení. Občan je obeznámen a informován o nutnosti vytvoření rodinného nouzového plánu a kontrolního listu. Součástí tohoto webu jsou videonahrávky, které představí určitou situaci, v které se občan může ocitnout v době MU. Poukáže i na řešení tohoto problému. Například v důsledku zemětřesení dojde k těžkému poškození silnice, tento problém je zde rozebrán a je doporučeno řešení. V neposlední řadě je na webu k dispozici audio nahrávka „Všeobecné výstrahy“ sirén.

Tento web má čínskou, arabskou a korejskou jazykovou mutaci.

Vzhledem k přírodním katastrofám, které zasahují Nový Zéland je opravdu velkou nutností se zaměřit na ochranu obyvatelstva. Webové stránky Ministerstva Civilní ochrany a krizového řízení jsou kvalitně zpracovány. Výhodné je zvýraznění informací důležitých pro žádoucí chování nápadnými logy, uživateli jsou tedy maximálně dostupné.

8 VYHODNOCENÍ SITUACE V ČR

V této části své bakalářské práce vyhodnocuji způsoby podávání informací cizincům o žádoucím chování při mimořádných událostech v ČR příslušnými orgány ochrany obyvatel. Shrnuji zde také statistické údaje o počtu cizinců u nás.

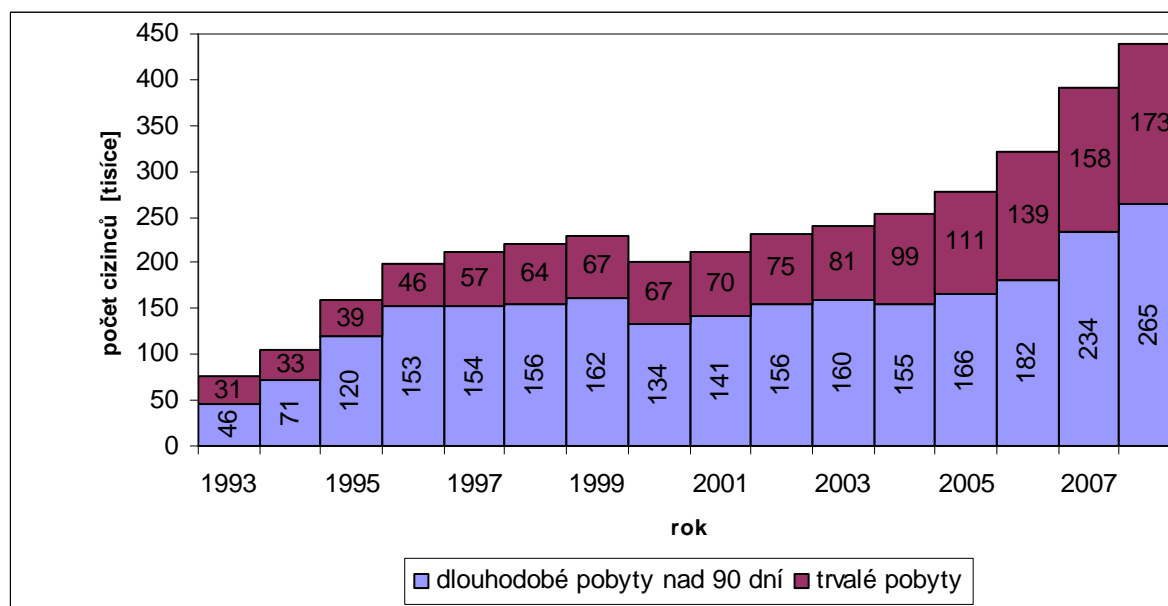
8.1 Statistické údaje

K 31. 12. 2007 bylo Českým statistickým úřadem (ČSÚ) evidováno 392 315 cizinců, z toho 157 512 cizinců s trvalým pobytem, 188 107 cizinců s ostatním typem pobytu. [10]

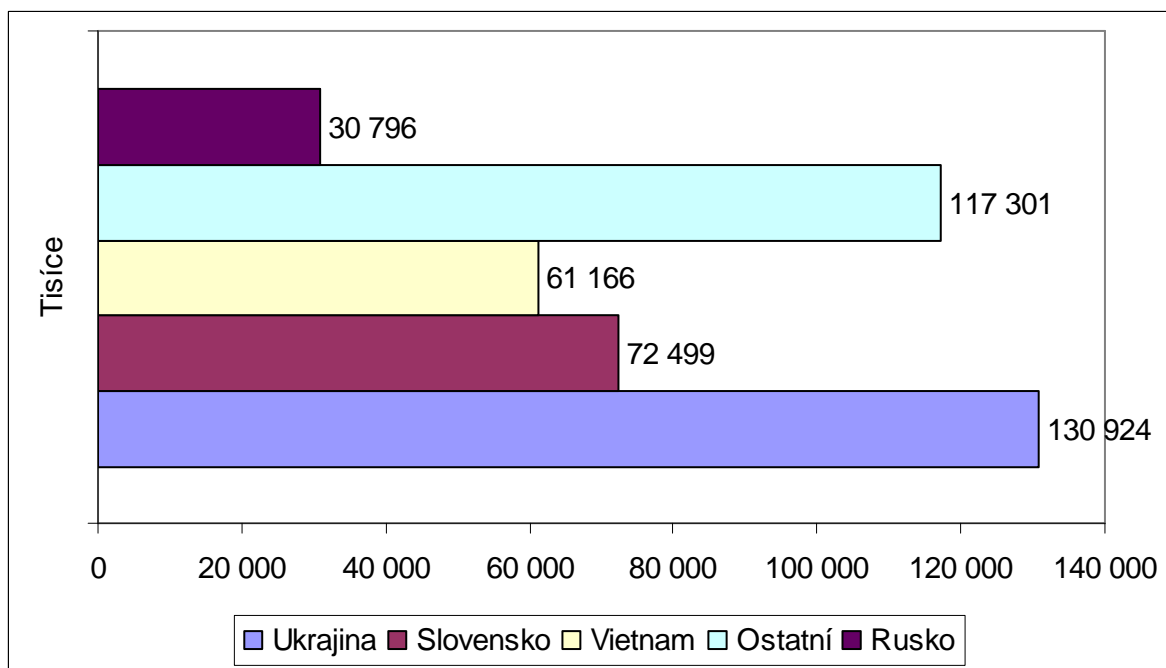
K 28. 2. 2010 Ředitelství služby cizinecké policie Ministerstva vnitra (MV ČR) v České republice evidovalo 431 587 cizinců, z toho 182 856 cizinců s trvalým pobytem, 248 731 cizinců s některým z typů dlouhodobých pobytů nad 90 dnů. [10]

K 28. 2. 2010 byli v ČR nejčastěji zastoupeni občané Ukrajiny (130 924 osob, 30 %) a Slovenska (72 499 osob, 17 %). Dále následovala státní občanství: Vietnam (61 166 osob, 14 %), Rusko (30 796 osob, 7 %) a Polsko (18 901 osob, 4 %). [10]

Z těchto informací můžeme snadno vyčíst, že počet cizinců s trvalým pobytem v České republice rok od roku stoupá. Tato čísla by nás měla přinejmenším upozornit na nutnost zaměřit se na informování takto početné skupiny obyvatel. Nejen z hlediska prevence, obecných zásad žádoucího chování při přípravě na MU, ale také v průběhu MU. Na základě statistických výsledků zastoupení cizinců v ČR, doporučuji rozšíření obecných zásad bezpečnosti především v anglickém a ruském jazyce.

Obrázek 2: Graf vývoje počtu cizinců s pobyty trvalými a dlouhodobými nad 90 dní v ČR (1993-2008) [10]

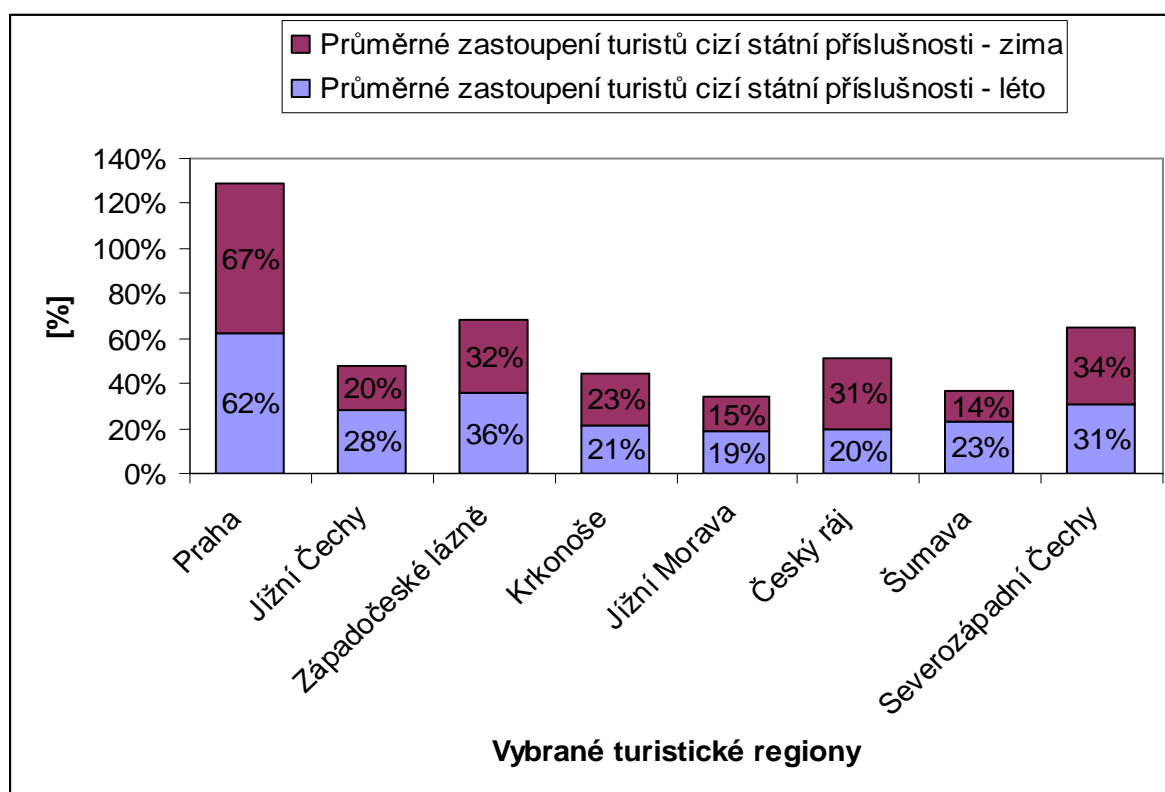
Obrázek 3: Graf pěti nejčtenějších státních občanství v ČR k 28 .2. 2010 [10]

8.1.1 Czech Tourism

Príspevková organizace Česká centrála cestovního ruchu (ČCCR) [11] byla zřízena v roce 1993, za účelem propagace země jako atraktivní turistické destinace, na zahraničním i domácím trhu. Významnými partnery agentury při této propagaci, jsou domácí turistické regiony, města a obce i podnikatelské subjekty. Organizace spadá pod Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Od 1. srpna 2003 její oficiální název zní Česká centrála cestovního ruchu – Czech Tourism.

Prezentaci ČR napomáhá i ve formě reklamních kampaní v zahraničních televizích (TV), tisku apod. Vydává a distribuuje obrovské množství prospektů v 17 jazykových mutacích a jiných propagačních materiálech. Spravuje webové stránky zaměřené na odbornou veřejnost pro turisty z celého světa v 19 jazykových mutacích.

V tištěných propagačních materiálech a na webových stránkách se objevují informace o propagaci země, a jsou zde uvedena také čísla tísňových linek. Bližší informace o žádoucím chování při MU touto organizací poskytovány nejsou. Z projektu nazvaného „Monitoring návštěvníků v turistických regionech České republiky“ [35] provedeného společností Czech Tourism vyplývá celá řada zajímavých faktů viz. graf.

Obrázek 4: Graf zastoupení turistů cizí státní příslušnosti ve vybraných turistických regionech [35]

Z celorepublikových statistických údajů společnosti Czech Tourism, je vidět, že v letním období lze z celkového počtu návštěvníků v turistických regionech očekávat cca 25 % cizinců mezi potencionálně ohroženými osobami. V zimním období se jedná o 24 %. [35]

8.2 Úroveň zajištění informovanosti cizinců v ČR

Na informovanosti občanů, a tudíž i cizinců, se podílí Ministerstvo vnitra, hasičské záchranné sbory krajů, krajské a obecní úřady. [6] Jedním z preventivních opatření při přípravě na MU je informovanost obyvatelstva. Mezi nejpoužívanější informační zdroj patří internet.

Z mnou provedeného internetového průzkumu vyplývá naprostá nedostatečnost osvěty cizinců při MU. Krajské úřady prostřednictvím internetu cizinci poskytují především informace týkající se turismu. Většina krajských úřadů se může pochlubit několika jazykovými mutacemi stránek. Zapomínají však alespoň na základní informace důležité pro zvládnutí MU. Pokud se informace tohoto typu na stránkách krajských úřadů nacházejí, jsou dostupné pouze z české verze těchto webů. Obdobně jsou na tom obecní úřady. Hasičským záchranným sborům se budu věnovat dále.

8.2.1 Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci. [36] Jedním z hlavních úkolů je příprava na mimořádné události, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. Což vychází i ze zákona o IZS. [4] Řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí a služeb integrovaného záchranného systému. Zajišťuje a provozuje jednotný systém varování a vyrozumění. Dále má na starosti jeho technické,

provozní, organizační zabezpečení a způsob poskytování tísňových informací. Stanovuje způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních, způsobu a době jejich provedení. Organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a pro přípravu složek integrovaného záchranného systému zaměřené na jejich vzájemnou součinnost; k tomuto účelu zřizuje vzdělávací zařízení. Ministerstvo vnitra určuje způsob zajištění nepřetržité obsluhy telefonní linky jednotného evropského čísla tísňového volání. Zajišťuje způsob informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení.

Dle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení [6] organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti pracovníků orgánů krizového řízení; k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení.

Ministerstvo vnitra vydává různé informační materiály, týkající se ochrany obyvatelstva v ČR. Pro cizince byla vydána jediná příručka s názvem „In case of Danger“. [37]

8.2.1.1 Příručka „In case of Danger“

Příručka „In case of Danger“, [37] zpracovaná Ministerstvem vnitra, je dostupná ve třech jazykových mutacích (v anglickém, francouzském a německém jazyce). Nachází se na portálu Ministerstva vnitra a v omezeném množství i v tištěné podobě. Tato příručka byla distribuována na zahraniční zastupitelství. Je také dostupná na webu Hasičského záchranného sboru ČR.

V kapitole „Co dělat, když zazní siréna“ jsem narazila na zásadní nedostatek. Pokud dojde k varování cestou koncových prvků JSVV, je cizinci doporučeno, zapnutí rádia nebo televize, kde bude blíže informován o mimořádné události. Bude-li však této informaci, která je uvedena pouze v českém jazyce rozumět, se již autoři této příručky nezabývali. Příručka obsahuje důležité a cenné informace obzvlášť pro případ nebezpečí. Podstatným problémem je fakt, že na portále Ministerstva vnitra není na dostatečně viditelném místě. Cizinci je tedy špatně dostupná. Totéž platí i o jejím umístění na stránkách Hasičského záchranného sboru ČR.

Až na pár nedostatků, které jsem již zmínila, obsahuje pro cizince velmi užitečné informace. K zamyšlení je samotná distribuce a dostupnost této příručky. Přestože je k dispozici na portálu Ministerstva vnitra, je zmíněna na některých internetových portálech HZS krajů a byla distribuována na zahraniční zastupitelství, tento způsob rozšíření hodnotím jako nedostačující. Přinejmenším bych navrhovala začlenit tuto příručku na všechny obecní úřady a zpřístupněna na webech HZS krajů.

Obsah příručky „In case of Danger“ viz příloha č. 3

8.2.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Oficiální stránky HZS ČR [38] jsou dostupné v českém a anglickém jazyce. V anglickém jazyce se zde nacházejí tři informační brožury. Jednou z nich je „Statistická ročenka zásahů“. Dle mého názoru, ale obsahuje informace, které pro cizince nejsou nijak zvlášť přínosné. Druhá příručka v angličtině s názvem „Hasičský záchranný sbor České republiky“. Ta popisuje organizační strukturu HZS ČR, integrovaný záchranný systém a velmi okrajově se dotýká také civilní ochrany.

Je zde popsána „Všeobecná výstraha“ evakuace a ukrytí. Jedná se ale pouze o popis, konkrétní postup, jak se zachovat při zaznění tónu „Všeobecná výstraha“ či jakým způsobem provést evakuaci zde již popsána není. Třetí a tím i poslední informační zdroj pro cizince je již zmiňovaná brožura „In case of Danger“.

Jedním z mála HZS krajů, který má jakousi snahu informovat cizince, je HZS Jihomoravského kraje. Na webových stránkách uvádějí informace týkající se varovného systému v ČR. Tento systém je zobrazen také v grafické podobě a pro lepší představu jsou k dispozici audio nahrávky tónů „Všeobecná výstraha“ a „Zkoušky sirén“. V části „Co dělat, když zazní siréna“ je opět cizinci doporučeno, aby si zapnul rádio nebo televizi, kde bude blíže informován o mimořádné události. Nikdo se opět nezamyslel nad tím, zda-li této informaci bude cizinec rozumět, jestliže bude uvedena pouze v českém jazyce. Dále se zde objevuje seznam nejčastějších mimořádných události postihující Jihomoravský kraj a návod jak postupovat při volání na tísňovou linku 112. Ke stažení jsou k dispozici také příručky Ministerstva vnitra „In case of Danger“ a anglická verze příručky „Hasičský záchranný sbor České republiky“. Tyto stránky jsou dostupné jak v anglické, tak německém jazykové mutaci.

Na internetových stránkách ostatních HZS krajů se nachází pouze zlomek informací, které mohou být cizinci užitečné v případě řešení mimořádné události. Hlavním problémem ve většině případů, je špatný přístup k těmto informacím. Jako příklad mohu uvést internetové stránky HZS Karlovarského kraje. V ruské, anglické a německé mutaci se zde nachází popis varovného signálu sirény, ovšem přístup k těmto informacím je pouze z české úvodní strany. Na těchto internetových stránkách jsem narazila na další problém. Jedná se o doporučení volat po zaznění tónu „Všeobecná výstraha“ na tísňové číslo 112. Pokud by se ale jednalo o mimořádnou událost většího rozsahu a bylo postiženo větší množství cizinců, tak se zde nabízí otázka, zda-li by v takovémto případě nedošlo k zahlcení operačního střediska linky 112.

8.2.3 Institut Ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Institut vznikl 1. listopadu 1991 z Výzkumného ústavu Civilní ochrany. Institut Ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč je odborným orgánem MV-GŘ HZS ČR pro vědeckovýzkumnou, vzdělávací, výcvikovou a informační činnost ve věcech ochrany obyvatelstva. Poskytuje informační, expertizní, konzultační a poradenskou činnost orgánům a organizacím HZS ČR, ministerstvům, orgánům státní správy a samosprávy a právníkům a vybraným fyzickým osobám. Činnost těchto orgánů je důležitá pro zabezpečení plnění úkolů ochrany obyvatelstva. [39]

Internetové stránky tohoto institutu jsou navíc dostupné pouze v anglické jazykové mutaci a v této verzi jsou informace značně zredukovány. Jsou zde pouze dostupné informace o aktivitách a historii institutu a odborné články z časopisu „The Science for Population Protection“, který se ovšem problematikou žádoucího chování při mimořádných událostech nezabývá.

Tento institut vydal CD s jazykovými mutacemi pro elektronické koncové prvky JSVV a distribuoval je do všech krajů. Do anglického, německého a ruského jazyka je přeložena informace všeobecné výstrahy, požárního poplachu a informace o zkoušce sirén.

Do koncových prvků je toto CD nutné nahrát. Na českém trhu je několik dodavatelů elektronických sirén a je na majiteli, kterého distributora zvolí. Každý z dodavatelů ovšem za nahrání tohoto CD do systému elektronických sirén požaduje rozdílnou finanční částku, která se může pohybovat i okolo 25 000 Kč za jeden koncový prvek. Majitelem sirény nemusí být vždy kraj nebo HZS, ale třeba právnická osoba, obec atd. Bohužel ale ze svého rozpočtu tuto záležitost nejsou schopny nebo nemají zájem financovat. [40]

8.3 Úroveň informovanosti cizinců ve vybraných městech ČR

Obec je povinna seznamovat všechny právnické a fyzické osoby, tedy i cizince, nacházející se na území obce, s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. [6]

Důležitým aspektem účelného informování cizinců o bezpečnosti, je zabezpečení informování tam, kde je ho nejvíce zapotřebí. To znamená v oblastech, kde je pravděpodobnost výskytu cizinců nejvyšší. Takovými oblastmi jsou místa, která mají cizincům co nabídnout. Ať už je to vhodné pracovní místo nebo turistická destinace.

8.3.1 Praha, Brno, Ostrava

Nejnavštěvovanějšími destinacemi jsou především největší města České republiky, a to Praha, Brno a Ostrava. Jsou nejen zajímavé z turistického hlediska, ale také z hlediska pracovních příležitostí a realizace.

Na internetovém portálu hlavního města Prahy můžeme najít popis varovného systému, čísla tísňových linek, nechybí ani obecná osvěta ochrany před povodněmi v angličtině. [41]

Na internetových stránkách města Brna jsem našla pouze čísla tísňového volání. Nadpis „tísňová volání“ jsou sice přístupny v českém, anglickém, ruském a německém jazyce, ale již konkrétní názvy jednotlivých složek tísňových linek nejsou do cizích jazyků přeloženy. [42]

Oficiální stránky města Ostravy postrádají jakékoukoliv snahu o informovanost cizinců při MU. Chybí zde i telefonní čísla tísňových linek. [43]

8.3.2 Karlovy Vary, Asociace „Záchranný kruh“

Karlovy Vary jsou největším a nejznámějším lázeňským městem ČR. Během celého roku se zde koná nespočet kulturních a sportovních akcí. Mnohé si získaly přízeň karlovarské veřejnosti i turistů. Jednou z nejoblíbenějších společenských událostí je Mezinárodní filmový festival Karlovy Vary, který každoročně láká příznivce kinematografie z celého světa. Díky jedinečnému prostředí a architektuře byly Karlovy Vary využity také pro natáčení známých filmů. [44]

Asociace "Záchranný kruh" o. s., [45] působí v Karlovarském kraji a realizací konkrétních projektů rozšiřuje spolupráci mezi subjekty při ochraně obyvatelstva. Byla založena na podporu záchranných subjektů, zejména v oblasti informovanosti, komunikace, prevence a přípravy obyvatelstva, především pak dětí a mládeže, jejich pedagogů a rodičů, na běžná rizika, na rizika mimořádných událostí a krizových situací. Cílem projektu je nejen zvýšení úrovně vzdělanosti a připravenosti obyvatelstva, ale také zefektivnění postupů složek IZS v Karlovarském kraji a vytvoření technických podmínek pro vzdělávání a přípravu dobrovolných i profesionálních záchranných subjektů vybudováním multifunkčního záchranného centra (součástí by měla být i dětská vesnička bezpečí).

Asociace provozuje interaktivní webové stránky, které jednoduchou a zábavnou formou předkládají informace, návody a metodiky sloužící pro přípravu k sebeochraně a vzájemné pomoci. Internetový bezpečnostní portál [46] plní významnou úlohu především v oblasti PVC ve vztahu k dětem, mládeži a jejich pedagogům. Od roku 2008 je jeho výraznou součástí interaktivní multimediální příručka první pomoci. Ve spolupráci s MV-GR HZS ČR. Dalšími odborníky byla v letošním roce zahájena tvorba dalších interaktivních multimediálních výukových programů, které jsou financovány z prostředků EU. Jejich obsahem budou mimořádné události i běžná rizika běžného života a jsou určené zejména pro školy. Tyto webové stránky jsou velice přínosné, bohužel jsou dostupné pouze v českém jazyce.

8.3.3 Český Krumlov

Historické jádro města Český Krumlov, je jednou z nejžádanějších turistických destinací v ČR. Od roku 1992 je zapsáno na seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. [47]

Na oficiálních webových stránkách tohoto města jsou informace dostupné ve dvou jazykových mutacích, a to anglické a německé. V těchto jazykových mutacích, zde můžeme nalézt čísla na tísňové linky v ČR. Ovšem další informace potřebné k žádoucímu chování při MU pro cizince, zde nejsou k dispozici.

9 NÁVRH ŘEŠENÍ

Pro dosažení co největší informovanosti je nutné nastavit několik typů komunikace najednou. Tím dosáhneme většího pokrytí informacemi a v případě selhání jedné formy jej částečně nahradí formy další.

9.1 Informování prostřednictvím letáků

Jednou z forem informování cizinců kterou jsem zvolila, je vytvoření letáku. Leták by se měl vyznačovat jednoduchostí, stručností a především vypovídající hodnotou. Měl by obsahovat pouze základní informace týkající se žádoucího chování při mimořádných událostech. Základními informacemi jsou myšleny tísňové linky, jasné rozlišení tónů „Všeobecná výstraha“ a „Zkouška sirén“. Dále jak se zachovat v případě zaznění tónu „Všeobecná výstraha“. Z hlediska prostorového omezení, je cílem letáku pouze informovat cizince o tom, kde hledat pomoc v případě běžných mimořádných událostí. V případě krádeží, požárů apod. Následujícím úkolem tohoto způsobu podávání informací je rozpoznání všeobecného ohrožení a nasměrování cizince tam, kde mu bude sděleno více informací.

Tento leták by měl být distribuován na místa, která cizinec běžně navštěvuje. Navrhuji jeho zapracování do informačních brožur a průvodců v hotelech, vyvěšení do dopravních prostředků, informačních centrech apod. Pro skupinu zahraničních studentů by měl být dostupný na univerzitách a také na studentských kolejích.

Návrh letáku uvádím v příloze č. 4

9.2 Informování prostřednictvím SMS zpráv

Dle statistik ČSÚ za rok 2008, využívá mobilní telefon 88 % obyvatelstva v ČR. Z průzkumů využívání mobilních telefonů, je patrná stoupající tendence obliby mobilních technologií. [13]

V době, kdy většina obyvatelstva vlastní mobilní telefony, se přímo nabízí možnost informování pomocí SMS zpráv o hrozícím nebezpečí či mimořádné události, právě pomocí této technologie.

Službu SMS InfoKanál [48] využívá hned několik měst a obcí v ČR a tuto službu také hradí. Prostřednictvím SMS zpráv je obec schopna informovat své občany o kulturním dění, ale také především zasílat varovné SMS zprávy. Chce-li občan využít této služby, musí se zaregistrovat. O možnosti registrace a jejím postupu se občan dozví z informačního letáku. Při registraci se požaduje: Jméno, příjmení a adresa. Po registraci občan zdarma získává informace, které jsou užitečné zejména v období krizových situací, jako jsou např. vichřice, povodně, sněhová kalamita, výpadek elektřiny apod. Včasné informace jsou v mnoha případech rozhodující. Velkou výhodou těchto SMS zpráv je fakt, že je občan informován i v případě, kdy je mimo obec. Služba SMS InfoKanál spolupracuje se všemi mobilními operátory v ČR, se sítí UFON i s pevnými linkami. Tyto SMS zprávy jsou omezeny 160 znaky a je možnost zaslat zprávu složenou až z 5 SMS. Tvar registrační SMS může být doplněn ještě o tzv. identifikátory. Tedy o témata, na základě kterých systém zařadí registrační SMS nejen podle bydliště viz výše, ale také podle témat na základě identifikátorů v registrační SMS. Občan si tedy může zvolit, z které oblasti má či nemá zájem být informován. Bude-li chtít být například informován pouze o hrozících krizových událostech nikoliv o kulturním dění, využije právě těchto identifikátorů, které uvede do registrační SMS zprávy.

Tento způsob informování by byl, dle mého názoru, také vhodný pro využití informování cizinců. Právě pomocí identifikátoru by bylo možné rozlišit to, zda se jedná o českého občana nebo občana cizí státní příslušnosti. V případě mimořádné události by pracovník obecního nebo městského úřadu poslal na odběratele spadající pod identifikátor poukazující na cizince, zprávu v jazykové mutaci.

Nevýhodou je ovšem fakt, že odběratel musí disponovat českou SIM kartou. Tudíž by se tyto služby vztahovaly nejspíš pouze na cizince s trvalým pobytem v ČR, popřípadě zahraniční studenty, kteří budou v době svého pobytu v ČR využívat české SIM karty.

MĚSTO BŘEZNICE

Vážení občané města Breznice!

Město Breznice již od května 2008 pro zlepšení vaší informovanosti zavedlo systém SMS InfoKanal. Zaregistrovaní občané se mohli díky SMS zprávám dozvědět o odstávkách vody, uzavření pošty, kulturních akcích a dalších důležitých informacích souvisejících se životem ve městě.

Vzhledem k tomu, že většina SMS zpráv se týká nejrůznějších havárií a ty se týkají konkrétních lokalit (ulice, domy), přichází město ve spolupráci se společností Vodovody a kanalizace Beroun, a. s., se zefektivněním systému SMS InfoKanal.

Služba SMS InfoKanal je nyní propojena s databází adres územně identifikačního registru, což znamená, že SMS nyní mohou být cíleny až na jednotlivé ulice či čísla popisná.

Pro vás to znamená, zaslat registrační SMS v novém tvaru, viz níže, čímž nejen pomůžete k zefektivnění zasílaných SMS, ale město také získá databázi občanů, kterou snadno v případě potřeby rychle informovat co největší počet obyvatel, může snadno využít.

Chcete dostávat včasné informace o:

- plánovaných odstávkách vody, vzniklých haváriích a stavu jejich řešení
- uzavírkách ulic
- dopravních omezeních při větších rekonstrukcích silnic
- kulturním dění ve městě

a další užitečné informace spojené se životem ve vašem městě?

Zajistěte si tyto informace zasláním jedné registrační SMS, která je zpoplatněna dle tarifu vašeho operátora. Tvar registrační SMS je následující:

REG JMENO PRIJMENI BREZNICE ULICE CISLO

Příklad: REG JAN JANOUSEK BREZNICE NAMESTI 11

- velikost písmen nehraje roli, důležité je dodržení mezer mezi slovy, nepoužívejte diakritiku

SMS odešlete na číslo služby SMS InfoKanal města Breznice: +420 318 403 171

(POZOR! NEJDE O CHYBU! Toto číslo je shodné s číslem Městského úřadu města Breznice)

SMS zprávy, které budou rozeslány ve spolupráci se společností Vodovody a kanalizace Beroun, a. s. budou doručeny do Vašeho mobilního telefonu z čísla +420 800 100 663.

Zrušení odběru SMS zpráv je provedeno zasláním SMS ve tvaru: ODREGISTRUJ nebo ODREG.

Tato služba je pro vás zcela zdarma, veškeré náklady hradí město a společnost Vodovody a kanalizace Beroun, a. s.

Obrázek 5: Informační leták služby SMS InfoKanal pro obec Breznice

9.3 Informování cizinců pomocí mediálních sdělovacích prostředků

V současnosti existují typové zprávy pro obyvatelstvo, které v případě mimořádné události budou obyvatelstvu sděleny prostřednictvím televizních přijímačů. Jedná se o informace obsahující popis mimořádné události a instrukce týkající se evakuace. Tyto informace jsou ale opět pouze v českém jazyce.

Mým návrhem řešení v této oblasti je připojení titulků v angličtině, které by cizincům velmi usnadnily získávání informací v době mimořádné události.

9.4 Vytvoření informačního webu

Pro vytvoření dalšího návrhu mne inspiroval internetový portál Rady v nouzi. [49] Tento web vytvořilo Pardubické sdružení Rescueinfo. Internetové stránky sdružení Rescueinfo mají sloužit zejména široké veřejnosti. Nachází se zde články týkající se ochrany obyvatel a krizových situací, které jsou doplněny videorádci a videogalerií. Můžeme zde najít i testy znalostí, o daných tématech, lze také vést diskuzi či přidat komentář.

Obdobným případem s propracovanějším obsahem, jsou i internetové stránky americké organizace FEMA či Ministerstva civilní ochrany a krizového řízení Nového Zélandu, která informace týkající se mimořádných událostí a možných hrozeb shromáždila na jeden internetový portál.

V současné době se na internetu nachází několik českých webových stránek, kde se dočteme, jak se chovat v nejrůznějších krizových situacích. Tyto informace jsou bohužel ve většině případech ztraceny kdesi v podmenu. Právě to je případ webových stránek Ministerstva vnitra, krajských či obecních úřadů a dalších.

Dalším návrhem řešení této problematiky je tedy vytvoření informačního webu. Ten by obsahoval cenné informace o žádoucím chování občanů při MU a krizových situacích. Včetně jazykových mutací, zejména v angličtině. Měl by obsahovat informační brožury pro cizince. Při zpracovávání těchto brožur, bychom se mohli inspirovat italskou brožurou „The civil protection-handbook for families“. V porovnání s příručkou „In case of Danger“ vydanou Ministerstvem vnitra ČR, má pro čtenáře mnohem atraktivnější formu. Takovýto informační web se měl zabývat pouze touto problematikou.

10 ZÁVĚR

Ochrana obyvatelstva a jeho připravenost na mimořádné události má v současné době vzrůstající význam. Důvodem jsou technologické a přírodní katastrofy spojené s narušováním životního prostředí a narůstající hrozby ozbrojených konfliktů zejména po teroristickém útoku na USA v září roku 2001.

S problémem nedostatečného způsobu řešení informovanosti cizinců o žádoucím chování při mimořádných událostech se potýká nejen ČR, ale i ostatní státy. Tato nedostatečnost je zapříčiněna opomíjením této problematiky z řad příslušných orgánů ochrany obyvatel jednotlivých zemí.

Ve své práci jsem porovnávala čtyři státy Evropy a zaměřila se také na USA a Nový Zéland. V evropských státech je tento problém řešen pouze pomocí informačních brožur, které nejsou cizincům příliš dostupné a vzhledem k specifickým bezpečnostně-politickými rizikům jednotlivých zemí a světovým hrozbám nedostatečné. Ve Spojených státech amerických je informovanost o žádoucím chování při mimořádných událostech, zabezpečeno především organizací FEMA. Na Novém Zélandu je to Ministerstvo civilní ochrany a krizového řízení. Anglicky mluvící země, jakož i USA a Nový Zéland, jsou zvýhodněna tím, že informace jsou srozumitelné anglicky mluvícím cizincům.

Jak vyplývá z legislativy ČR, stát má organizovat přípravu k sebeochraně a vzájemné pomoci a informování všech občanů na území ČR o hrožících mimořádných událostech. Je nezbytné, aby osoby postižené mimořádnou událostí, byly schopny poskytnout pomoc sami sobě i druhým. Abychom byli schopni tohoto dosáhnout, tyto osoby musí být dostatečně informovány.

V České republice, podobně jako v ostatních státech Evropy je systém informování cizinců nepropracován. Jediným výstupem, týkající se této problematiky je příručka „In case of Danger“ vydána Ministerstvem vnitra. Jedním z dalších pokusů, zabývajících se touto problematikou je iniciace Institutu Ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Vydáním informačního CD s jazykovými mutacemi pro elektronické koncové prvky JSVV, ovšem nebyly dostatečně zváženy technické a finanční prostředky, potřebné k zavedení tohoto systému.

Součástí mé práce je i návrh řešení této problematiky. Velkou inspirací pro mne byl americký informační portál FEMA, který se mi zamlouval seskupením potřebných informací potřebným k řešení mimořádných událostí na jedno místo. Vzhledem k technickému pokroku, vidím jako velice perspektivní informování pomocí SMS zpráv.

Cizinec by se mohl před příjezdem do ČR informovat o mimořádných událostech, hrožících na tomto území a následným řešením těchto situací. Příslušné orgány ochrany obyvatelstva ČR, by ale také neměly informovanost cizích státních příslušníků podceňovat.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] *Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2009 [cit. 2010-03-25]. Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>>*
- [2] Česká republika. Technické požadavky na koncové prvky varování připojované do jednotného systému varování a vyrozumění. In *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR*. 2009, částka 24/2008 ve znění částky 13/2009, s. 17.
- [3] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- [4] zákon č. 239/2000 Sb., integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [5] JUKL, M.: *Ženevské úmluvy a dodatkové protokol*. 2. vydání, Praha: Český červený kříž, 2005 (elektronická podoba aktualizována dle stavu k 1. 1. 2007). Dostupné z WWW: <<http://www.cck-cr.cz/>>.
- [6] zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [7] zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky a o změně zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)
- [8] Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020, schválená usnesením vlády ČR ze dne 25. února 2008 č. 165, MV – GŘ HZS ČR, Praha, 2008, ISBN 978-80-86640-91-4
- [9] *Česká republika [online]. c1998-2010 , [cit. 2010-02-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.czech.republic.cz/>>*
- [10] *Český statistický úřad [online]. c2010 , [cit. 2010-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001>*
- [11] *Czech Tourism [online]. c2005-2010, [cit. 2010-02-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechtourism.cz/>>*
- [12] Osobní sdělení Jana Tasková, IBM Brno - Human Resources administrator
- [13] *Český statistický úřad [online]. c2010 [cit. 2010-05-12]. Studenti v ČR. Dostupné z WWW: <http://www.praha.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/studenti_a_absolventi_vysokych_skol_v_cr_celkem_obecne>*
- [14] Osobní sdělení Renata Sátorová, Rektorát VUT - Útvar pro studijní záležitosti
- [15] Výroční zpráva Univerzita Karlova v Praze. Praha (CZ): Praha, 2009.
- [16] *SI.PRO.CI: Interregional response to natural and man-made catastrophes [online]. 2002, 14 October 2008 [cit. 2010-01-18]. Materiály projektu EU. Aj. Dostupný z WWW: <<http://www.siproci.net>>. www.interreg3c.net*

- [17] Koncepce preventivně výchovné činnosti HZS Středočeského kraje čj. HSKL 2256/KL-2004
- [18] Zákon ČSSR č.73/1973 Sb., o branné výchově
- [19] ZEMAN, M., MIKA, O., J.: *Integrovaný záchranný systém*, Vysoké učení technické v Brně, ISBN 978-80-214-3448-6, Brno 2007.
- [20] Hasík CZ – PVČ v oblasti PO a OOb [online]. c1999-2010, [cit. 2010-05-6]. Dostupné z WWW: <<http://www.hasik.cz>>
- [21] *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. c2010 [cit. 2010-04-18]. Jednotný systém varování a informování. Dostupné z WWW: <<http://www.hzscr.cz/clanek/jednotny-system-varovani.aspx>>
- [22] *Portál Evropské unie* [online]. [cit. 2010-28-04]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/abc/panorama/index_cs.htm>
- [23] LINHART, Petr; ŠILHÁNEK, Bohumil. *Ochrana obyvatelstva v Evropě*. Vyd.1. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. 196 s. ISBN 80-86640-55-8
- [24] *European Comission Humanitarian Aid & Civil Protection* [online]. [cit. 2010-28-04]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/prote/cp06_en.htm>
- [25] BATEMAN, Graham; EGANOVÁ, Victoria. *Encyklopedie Zeměpis světa*. Praha : Barnes and Noble Inc., 2002. 512 s. ISBN 80-901727-6-8
- [26] Kukal, Z., M., Pošmourný, K. *Přírodní katastrofy a rizika: Příspěvek geologie k ochraně lidí a krajiny před přírodními katastrofami* [cit. 2010-04-21]. Dostupné z WWW:<[http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/3974FDA531EA66B3C1257030001E709F/\\$file/planeta_katastrofy_2korektura.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/3974FDA531EA66B3C1257030001E709F/$file/planeta_katastrofy_2korektura.pdf)>
- [27] Department of Civil Protection of Italy. *The Civil Protection Handbook for families*. Illustrator Mattia Surroz. First edition. Roma, Presidenza del Consiglio dei Ministri Dipartimento della Protezione civile, 2007. 67s.
- [28] *Federal Office of Civil Protection and Disaster Assistance* [online]. c2005, [cit. 2010-05-6]. Publications. Dostupné z WWW: <http://www.bbk.bund.de/cln_007/nn_1047844/DE/00__Home/homepage__node.html__nnn=true>
- [29] *Federal Office of Civil Protection and Disaster Assistance* [online]. c2005 [cit. 2010-05-6]. Publications. Dostupné z WWW: <http://www.bbk.bund.de/cln_027/nn_402322/EN/00__Home/homepage__node.html__nnn=true>
- [30] *Republic of Slovenia Ministry of Defence : Administration for Civil Protection and Disaster Relief* [online]. 2010 [cit. 2010-04-18]. Preparedness. Dostupné z WWW: <<http://www.sos112.si/eng/index.php>>
- [31] Bundesministerium für interes [online]. [cit. 2010-04-05]. Dostupný z WWW: <http://www.bmi.gv.at/cms/BMI/_news/BMI.aspx>
- [32] *The Federal Emergency Managment Agency* [online]. c2003 [cit. 2010-05-10]. About FEMA. Dostupné z WWW: <<http://www.fema.gov>>

- [33] U.S DEPARTMENT OF HOMELAND SECURITY, FEMA. *Are You Ready? : An In-depth Guide to Citizen Preparedness*. USA : IS, 2004. 204 s. Dostupné z WWW: <<http://www.fema.gov/areyouready/index.shtm>>
- [34] Ministry of Civil Defence & Emergency Management [online]. [cit. 2010-04-20]. About the Ministry. Dostupné z WWW: <<http://www.civildefence.govt.nz/memwebsite.nsf>>
- [35] Czech Tourism. *Monitoring návštěvníku v turistických regionech ČR*. 1.vyd. Praha, Czech Tourism, 2008
- [36] *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 2010-04-05]. c2010, Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/>>
- [37] FIRE RESCUE SERVICE OF THE CZECH REPUBLIC, Ministry of Interior. *In Case of Danger : Citizens' handbook*. 3rd edition. Prague : Prague, 2003. 15 s. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/mvcren/article/in-case-of-danger-citizens-handbook-590735.aspx>>. ISBN 80-86640-06-X
- [38] *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. c2010 , [cit. 2010-04-29]. Cs. Dostupný z WWW: <<http://www.hzscr.cz/>>
- [39] *Institut Ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč* [online]. [cit. 2010-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.ioolb.cz/>>
- [40] Osobní sdělení nprap. Michal Zámečník, HZS hl.m.Prahy - odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení
- [41] *hl. m. Praha* [online]. [cit. 2010-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.praha.eu/>>
- [42] *Brno* [online]. [cit. 2010-04-29]. c2010, Dostupný z WWW: <<http://www.brno.cz/>>
- [43] *Ostrava* [online]. [cit. 2010-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.ostrava.cz/>>
- [44] *Karlovy Vary* [online]. [cit. 2010-04-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.karlovy-vary.cz/>>
- [45] Oficiální stránky Asociace Záchranný kruh o. s. <http://www.zachranny-kruh.cz/>
- [46] Krajsová, V., Klemák, V.: Udržitelný rozvoj a ochrana obyvatel v regionech, Integrovaný projekt „Záchranný kruh“. *Sborník příspěvků z konference Ochrana obyvatelstva 2009, Ostrava 11. – 12. únor 2009*. SPBI Ostrava, 2009, ISBN 978-80-7385-059-3
- [47] *Český Krumlov* [online]. [cit. 2010-04-29]. c2006-2010 Dostupný z WWW: <<http://www.ckrumlov.info/php>>
- [48] Osobní sdělení Jana Mertová, INFOKANÁL, s. r. o.- výkonná ředitelka
- [49] Oficiální stránky Rady v nouzi <http://radyv nouzi.rescueinfo.org/>

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CD	kompaktní disk
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
EU	Evropská unie
FEMA	The Federal Emergency Managment Agency
HZS	Hasičský záchranný sbor
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	jaderná elektrárna
JSVV	jednotný systém varování a vyrozumění
MU	mimořádná událost
MV GŘ	Ministerstvo vnitra České republiky
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR
SMS	Short message service
TV	televize
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
USA	Spojené státy americké
VUT	Vysoké učení technické v Brně

13 SEZNAM PŘÍLOH

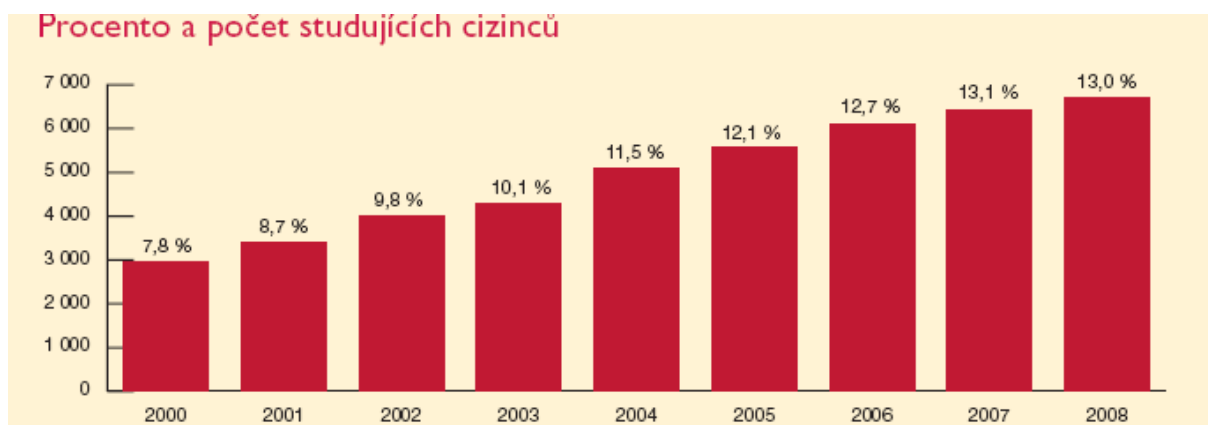
Příloha 1: Procento a počet studujících cizinců na Univerzitě Karlově od roku 2000 do roku 2008

Příloha 2: Mobilita studentů podle zemí v rámci studia na VUT

Příloha 3: Obsah příručky „In case of Danger“

Příloha 4: Návrh informačního letáku

Příloha č. 1

Příloha č. 2

země	počet přijatých studentů
Angola	1
Belgie	2
Bolívie	1
Bosna a Hercegovina	1
Bulharsko	3
Černá Hora	2
Estonsko	1
Finsko	8
Francie	22
Chorvatsko	1
Itálie	8
Litva	13
Maďarsko	1
Makedonie	1
Mexiko	1
Německo	12
Norsko	1
Polsko	6
Portugalsko	86
Rumunsko	1
Rusko	24
Řecko	75
Slovensko	13
Slovinsko	3
Srbsko	2
Sýrie	13
Španělsko	58
Turecko	30
Ukrajina	7
USA	1
Velká Británie	7
Venezuela	1

Příloha č. 3

Důležitá telefonní čísla tísňového volání

Obecné zásady

Varovný signál

Když zazní siréna

Co dělat, když bude nařízena evakuace

Zásady pro opuštění bytu nebo rodinného domu v případě evakuace

Evakuační zavazadlo

Ochrana před povodněmi

Havárie a chemickém závodě s únikem nebezpečných látek

Havárie v jaderném energetickém zařízení s únikem radioaktivních látek

Biologické zbraně

Chemické zbraně

Prostředky improvizované ochrany osob v radioaktivně, chemicky a biologicky zamořeném prostředí

Anonymní oznámení (uložení bomby, třaskaviny; použití nebezpečné látky apod.)

Integrovaný záchranný systém

Kde získat informace

EMERGENCY CALL NUMBERS

150 - Fire Rescue Service of the Czech Republic

155 - Medical Rescue Service

158 - Police of the Czech Republic or 156 - Municipal Police

112 - The European emergency number

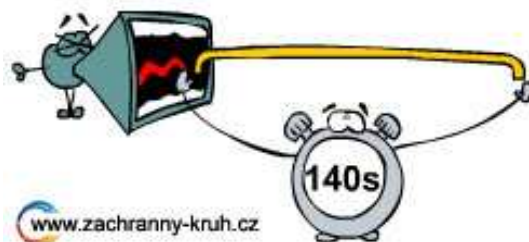
WARNING SIGNAL

GENERAL CAUTION

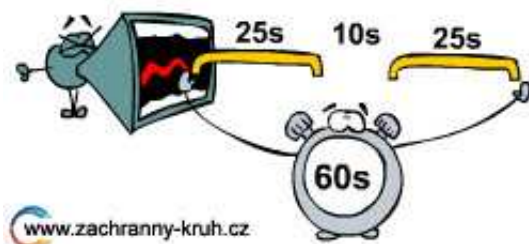
- this is the only warning signal for warning of population for all cases of danger

TEST OF SIRENS

- functionality is practised generally on the first Wednesday of every month at 12 o'clock

FIRE ALARM SIGNAL

- it is used to summon fire brigade units

MORE INFORMATION:

- at the appropriate local authority, in your hotel
- www.fema.gov, www.mvcr.cz

